

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1074 Budapest, Dohány utca 20. II/9.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

dr. Szűcs András osztályvezető ügyész
Legfőbb Ügyészség
Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztály
bv@mku.hu

Tárgy: kérelem ügyészi intézkedésre a büntetés-végrehajtás törvényes működésének helyreállítása érdekében

Tisztelt Osztályvezető Úr!

A Magyar Helsinki Bizottság figyelemmel kíséri a büntetés-végrehajtási intézményekben a járványhelyzet során alkalmazott korlátozó intézkedéseket és a fogvatartottak helyzetét. Monitorozó látogatásokat az intézményekbe nem teszünk, de rendszeresen nyújtunk be közérdekű adatigényléseket a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságához (BvOP), valamint nyomon követjük a nyilvános nyilatkozatokat, fogvatartottak és hozzátartozók panaszait kezeljük, esetenként jogi segítséget nyújtunk.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 237. § (4) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtás **országos parancsnoka** a járványügyi intézkedésre vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő más okra figyelemmel egy vagy több bv. intézet esetében **korlátozhatja**

„ba) az **intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák**, ideértve a jutalmazás esetét is, továbbá a Bv. tv. 123. § (1) bekezdésében meghatározott célból történő rendkívüli eltávozások engedélyezését

bb) a **látogató fogadást** (...).”

A Magyar Helsinki Bizottsághoz érkezett fogvatartotti megkeresések, a BvOP által szolgáltatott adatok, és a büntetés-végrehajtás kiadott nyilatkozatai egybehangzóan alátámasztják, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényben (Bv. tv.) rögzített fogvatartotti jogok korlátozásait szükség esetén lehetővé tevő 2020. évi LVIII. törvény vonatkozó rendelkezéseire hivatkozva az országos parancsnok a **személyes kapcsolattartási formák teljes tilalmát 2020. március óta folyamatosan hatályban tartja minden bv. intézet esetében.**

Ugyanakkor a BvOP közleménye¹ szerint 2021. április 28-án megkezdték a fogvatartottak koronavírus elleni oltását. A BvOP 2021. május 10-én arról tájékoztatta a sajtót, hogy akkor a fogvatartottak mintegy 66 százaléka megkapta a védőoltást,² a személyi állomány tagjai számára már korábban lehetőséget

¹ Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/4131>

² Forrás: https://hvg.hu/itthon/20210510_Koronavirusban_halt_meg_a_sopronkohidai_fegyhazi_videozo_rab; valamint <https://hang.hu/belfold/2021/05/11/meg-zartabba-valtak-a-bortonok/>

biztosítottak az oltásra, amellyel bizonyosan éltek azok, akik szerették volna azt igénybe venni, és feltehetően a jövőben a számuk minden valószínűség szerint nem fog jelentősen nőni. Magyarországon mára a legjelentősebb korlátozásokat feloldották, az idősotthonok, a kórházak (a COVID-osztályok kivételével) látogathatóak, lehetőség van rendezvények tartására stb. Mindezen körülmények ellenére 2021 májusában **a személyes kapcsolattartási formák továbbra sem engedélyezettek a büntetés-végrehajtásban.**

A hivatkozott jogszabályban meghatározott korlátozás lehetősége biztosításának célja eleve nem a teljes tiltás volt, hanem a korlátozás szükség esetén való engedélye. A jogalkotó szándéka nyilvánvalóan következik abból a tényből, hogy csak lehetőséget biztosított a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a személyes kapcsolattartási formák korlátozására, tiltására, amellyel a gyakorlatban a büntetés-végrehajtás a lehető legszélesebb körben élt.

Álláspontunk szerint jelen helyzetben, figyelemmel a magas átoltottsági arányokra orvosi, megelőzési és gyakorlati szempontból sem szükséges és indokolt a tiltás. **Ezért haladéktalanul szükséges a korlátozások feloldása, a személyes kapcsolattartási formák újraindítása,** különösen annak fényében, hogy **a személyes találkozások tilalma súlyosan érinti a fogvatartottak és családtagjaik, köztük gyermekek, és más kapcsolattartók családi élethez fűződő alapvető jogát.**

Aggodalomra ad okot, hogy mivel a 2020. évi LVIII. törvény 236. § (1) bekezdésének értelmében a korlátozásokat 2021. június 30. napjáig lehet fenntartani, ezzel a lehetőséggel esetlegesen élni fog a büntetés-végrehajtás, ahogyan tette ezt 2020 nyarán, amikor az alacsony átfertőzöttség ellenére az országos parancsnok a személyes kapcsolattartás teljes tilalmát hatályban tartotta bárminemű egyéni elbírálást mellőzve és **az összes fogvatartottra és bv. intézetre kiterjedő döntését folyamatos és általános tilalomként alkalmazva.**

A **Magyar Helsinki Bizottság** a fentiek figyelembe vételével **javaslatokat készített** a látogatófogadás visszaállítására, melyeket a következő oldalon talál: <https://helsinki.hu/a-latogatofogadast-azonnal-vissza-kell-allitani-a-bortonokban/>, és amelyeket mellékelten továbbítunk Önnek.

A szükségtelen és aránytalan korlátozások mielőbbi feloldása érdekében kérem, hogy az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény szerinti **törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva haladéktalanul tegye meg** az e törvény 24. § (1) bekezdés e) pontja szerint **szükséges intézkedéseket** a büntetés-végrehajtás törvényes működése biztosítása érdekében, figyelemmel

- a fogvatartottak az Alaptörvény VI. cikkében rögzített magán- és családi élethez fűződő jogára,
- a büntetés-végrehajtás Bv. tv. 1. §-ában rögzített alapfeladatára, az elítéltek társadalmi beilleszkedésének és a jogkövető magatartásuk kialakulásának elősegítésére,
- valamint a Bv. tv. 83. § (6) bekezdésére, mely szerint a szabadságvesztés végrehajtása során az elítéltet csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet elkülöníteni a társadalom tagjaitól; számára biztosítani kell a családi, személyes és társadalmi kapcsolatok létesítését, fenntartását és fejlesztését.

Kérjük, hogy a vizsgálat eredményéről, valamint a megtett intézkedésekről tájékoztatni szíveskedjen.

Budapest, 2021. június 2.

Tisztelettel:

dr. Moldova Zsófia
programvezető
Magyar Helsinki Bizottság

Melléklet

A Magyar Helsinki Bizottság javaslatai a látogatófogadás haladéktalan visszaállítására a büntetés-végrehajtási intézetekben és intézményekben

A Magyar Helsinki Bizottság [álláspontja](#),³ hogy 2021. májusban a járványhelyzet nem indokolja azt, hogy a büntetés-végrehajtásbeli látogatást korlátozzák, ha a szabad életben is fenntartott, minimális korlátozásokat a börtönökben is megtartják, figyelembe veszik. Mára valamennyi intézményben, ideértve az időotthonokat és a kórházakat (a COVID-osztályokat kivéve) feloldották a látogatási korlátozásokat, a büntetés-végrehajtás keretében dolgozók mindennapi élete csaknem teljességgel visszatérhetett a korábban megszokott keretek közé, így a fogvatartottak kapcsolattartóinak – a korábbiakhoz hasonló formában történő – beengedése sem hordoz további kockázatokat.

A Helsinki Bizottság azt javasolja, hogy **azonnal állítsák vissza a személyes látogatófogadást, és erről tájékoztassák a fogvatartottakat és a hozzátartozóikat:**

1. A biztonsági beszélőt teljes körűen állítsák vissza valamennyi fogvatartott és valamennyi kapcsolattartó részére. A kapcsolattartók beléptetésekor tegyenek lépéseket, hogy kiszűrjék a beteg embereket, a nem egy háztartásban élők tartsanak egymástól 1,5 méter távolságot és mindenki viseljen száját és orrot eltakaró maszkot (analógiaként ld. az élelmiszerboltban történő vásárlást).
2. Az asztali beszélőt állítsák vissza a védettségi igazolvánnyal rendelkező valamennyi fogvatartott és a hozzájuk kötődő kapcsolattartók számára. A látogatóhelyiségben a más fogvatartotthoz érkező és nem egy háztartásban élő kapcsolattartók tartsanak egymástól 1,5 méter távolságot és mindenki viseljen száját és orrot eltakaró maszkot (analógiaként ld. az étterem belső tereiben való tartózkodás szabályait).
3. A családi beszélőt állítsák vissza azoknak a fogvatartottaknak és kapcsolattartóiknak, akik 48 órán belüli negatív PCR teszttel rendelkeznek vagy valamennyi oltást megkapták és az utolsó oltástól eltelt 14 nap vagy a pozitív PCR tesztet követően eltelt 30 nap (kivéve, ha negatív PCR teszttel rendelkeznek). Az állam havonta egy ingyenes PCR tesztet biztosítson minden kapcsolattartónak, aki ezt a látogatás érdekében igényli.

Alternatív lehetőségek a személyes családi kapcsolatok biztosítására

Ha a látogatófogadás visszaállítása a javasolt formában akadályokba ütközik, akkor az alábbi, a helyesnek tartott formához képest jelentősen korlátozottabb lehetőségeket és megelőző intézkedéseket lehet megfontolás tárgyává tenni. Ezek a csökkenő intenzitású fertőzés börtönökbe való bejutását hatékonyan megakadályozzák, azonban lehetőséget biztosítanak a fogvatartottak és kapcsolattartóik számára ahhoz, hogy találkozzanak egymással, és így gyakorolhassák családi élethez való jogukat. Így a börtönök:

1. Megszervezhetik, hogy a látogatás szabadtéren valósuljon meg.
2. Az időotthonokban használt puha műanyag ruhán keresztül bármely rab és rokon számára megengedhetik, hogy megölelhessék egymást.
3. Lehetővé tehetik, hogy a két oltást kapott kapcsolattartók látogathassanak a második oltást követő 14. naptól kezdve.
4. Biztosíthatják, hogy a koronavírus-fertőzésen igazoltan átesett kapcsolattartók látogathassanak a pozitív PCR tesztet követő 30. naptól vagy a fertőzést követő negatív PCR teszt után. Az állam havonta egy ingyenes PCR tesztet biztosítson minden kapcsolattartónak, aki ezt a látogatás érdekében igényli.

³ Elérhető: <https://helsinki.hu/a-latogatofogadast-azonnal-vissza-kell-allitani-a-bortonokban/>

5. A 48 órán belüli negatív PCR teszttel rendelkezők látogatását is lehetővé tehetnék. Az állam havonta egy ingyenes PCR tesztet biztosítson minden kapcsolattartónak, aki ezt a látogatás érdekében igényli.
6. Biztonsági (ún. „telefonos”) fülkés beszélőt biztosíthatnának bármely fogvatartott vagy kapcsolattartó számára, aki még a biztonsági intézkedések mellett is tart az idegen emberek általi megfertőződéstől.

Javasoljuk, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek anonim kérdőív segítségével kérdezzék meg a fogvatartottakat – hiszen ők azok, akik leginkább érintettek a kérdésben –, hogy a látogatófogadás milyen formáját tartanák megfelelőnek, milyen megelőző intézkedéseket tartanak szükségesnek annak érdekében, hogy ők és hozzátartozóik biztonságosnak érezzék az újbóli látogatást. A felmérés és annak megfelelő intézkedések biztosítanák, hogy a családi élethez való jog érvényesüljön, a fogvatartottak és családjuk igényeire megfelelően reagáljon a bv., ezzel pedig a reintegrációs esély erősödjön, csökkenjen a belső feszültség, ezáltal a személyzet munkaterhe és stressznek való kitettsége.

A látogatófogadás különböző formái járványhelyzet után

A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja az, hogy a jelenlegi jogszabályi kereteken belül az lenne előremutató és hasznos, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben a látogatófogadásnak az alábbi formái lennének biztosítva a járványidőszakon kívül.

1. A családtagok elsősorban családi beszélő keretében találkoznak. Ezekon a felügyelet személyes jelenléte nélkül együtt lehetnek, az érkezéskor és búcsúzaskor öleléssel, csókkal, puszival köszönhetik egymást és búcsúzhatnak el egymástól. A találkozó alatt foghatják egymás kezét, a gyerekek szülei ölébe ülhetnek, a felnőttek játszhatnak a gyerekekkel, az ellenőrzött élelmiszert közösen elfogyaszthatják.
2. Ha a fogvatartott előlétele, magatartása, egyéb indokolt körülmény miatt a családi beszélő nem lehetséges, akkor a családtagok, barátok asztali beszélőn találkoznak. Érkezéskor, távozáskor öleléssel, csókkal, puszival köszönheti egymást a fogvatartott és látogatója. Az ellenőrzött élelmiszert közösen elfogyaszthatják.
3. Ha a fogvatartott előlétele, magatartása, egyéb indokolt körülmény miatt indokolt, akkor az asztali beszélőt fizikai érintkezés nélkül és/vagy a látogatót és a fogvatartottat elválasztó plexifallal tegyék lehetővé.
4. Ha a fogvatartott előlétele, magatartása, egyéb indokolt körülmény miatt az asztali beszélő sem engedhető, akkor biztonsági („fülkés”) beszélőre legyen lehetősége a fogvatartottnak.
5. A fogvatartottak a látogatófogadás esetén is választhassanak, hogy személyesen vagy legalább az azzal azonos időtartamú Skype segítségével szeretnének élni a kapcsolattartási joggal. Ez különösen azoknak releváns, akinek a bv. intézettől távol él a családja, akinek nincs pénze elutazni a látogatófogadásra, vagy annak, aki kisgyerekekkel nem, vagy csak ritkábban látogatna.
6. A beszélők különböző formái engedélyezésének feltételei legyenek előre meghatározva és ismertek a fogvatartottak és kapcsolattartóik számára. A beszélő típusáról szóló döntéssel szemben legyen biztosítva jogorvoslat.

A Magyar Helsinki Bizottság álláspontját az Emberi Jogi Tanácsadó programján keresztül beérkező fogvatartotti és hozzátartozói panaszok, valamint a Fogvatartottakat és Családjukat Képvisező Csoport (FECSKE) *Kapcsolattartás a büntetés-végrehajtásban* című [kutatási jelentése](#)⁴ alapján alakította ki.

⁴ Elérhető: http://www.fogvatartas.hu/wp-content/uploads/2021/05/fecske_kutatasi_jelentes_kapcsolattartas_final.pdf